

Naantalin kirkon lounaisen kiviainan
korjaus v. 2010.

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

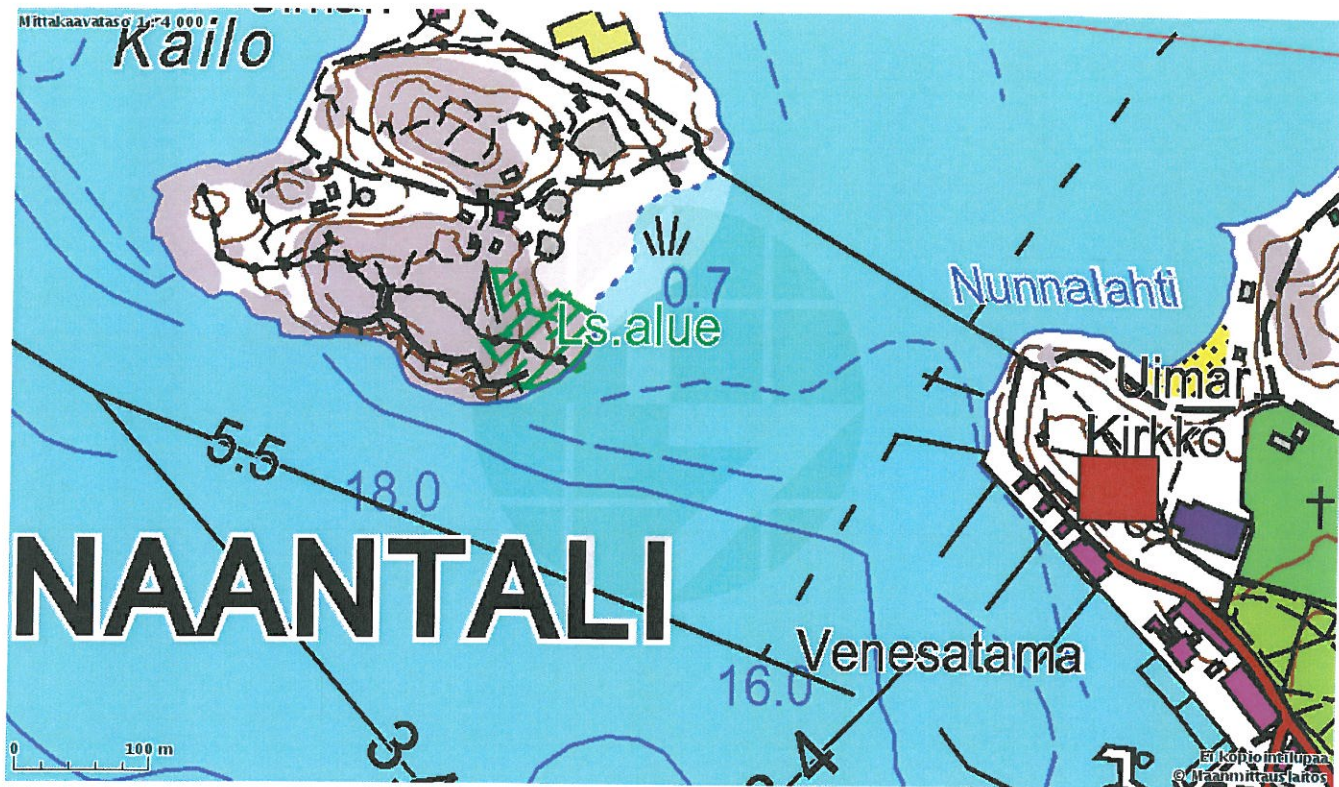
ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Tutkimuskohde Naantali, Kirkon lounaispuoleinen kiviaita
Tutkimuksen aihe Muurinkorjaustyön arkeologinen valvonta
Kohteen ajoitus historiallinen aika
Peruskartta 114404
ETRS-TM35FIN N 6714248 E 226065
-tasokoordinaatit

Maanomistaja Naantalin kaupunki
Tutkimuslaitos Muuritutkimus ky
Kaivauksenjohtaja FT Kari Uotila
Kenttätyöaika 15.4.-15.6.2010
Tutkitun alueen laajuus Muurirakenne n. 13 m pitkä
Tutkimusten kustantaja Naantalin kaupunki
Tutkimuskustannukset 1 500 €
Löydöt -
Löytöjen talletuspaikka -
Mustavalkonegatiivit -
Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit sekä raportit
Aikaisemmat löydöt

Kaivauskertomuksen sivumäärä 2 + 1 kartta + 9 sivua digikuvia
Liitteet Yleiskartta

Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka Museovirasto, Helsinki

Tiivistelmä

Naantalin kirkon lounaispuolella oleva kiviaita tai -muuri oli paikoin sortunut ja se kunnostettiin Museoviraston korjausohjeiden mukaisesti. Korjaustyön yhteydessä valvottiin ja dokumentointiin muurirakenne. Muurin suurikokoiset pintakivet olivat takaosaltaan kiinni vanhemmassa vaaleassa kalkkilaastissa, jonka voi ajatella ajoittuvan ainakin 1800-lukua vanhemmaksi, ehkä keskiajalle.

1.3.2011

FT Kari Uotila

suovillankatu 3

20780 Kaarina

kari.uotila@muuritutkimus.fi

www.muuritutkimus.com

Naantalin kirkon lounaisen kiviaidan korjaus v. 2010

Vuosien 2008 ja 2009 aikana suunniteltiin yhteistyössä Naantalin kaupungin, Naantalin seurakunnan, Museoviraston ja Muuritutkimuksen välillä Naantalin kirkonmäen lounaisosassa olevan luonnonkivimuurin korjausta. Kohteen korjauksesta saatiin Museovirastolta ohjeet kesällä 2009 ja niitä seuraten työ tehtiin touko-kesäkuussa 2010 lämpötilan salliessa kalkkilaastimuuraukset. Työ saatiin valmiiksi ennen kirkossa käynnistyneitä kesän 2010 musiikkijuhlia.

Korjaustyöhön ja niiden suunnitteluun osallistuivat Muuritutkimuksen puolesta FT Kari Uotila, rkm Jari Venhe, muurari Keijo Korpela, rak.kons. opiskelija Sari Perälä ja rakennusmiehet Niko Salminen ja Aleksi Samuli. Arkeologisista tutkimuksista vastasivat FT Kari Uotila (raportti) ja kenttätöistä myös FM Markus Kivistö. Tutkimustyö tehtiin osittain jo vuonna 2009 ja laajemmin vuonna 2010 huhti-kesäkuussa ja varsinainen muuraustyö touko-kesäkuussa 2010.

Kohdetta on pidetty mahdollisesti osana Luostarin munkkiosaa ja se on merkitty vanhana kohtena 1800-luvun kaivauksia ja luostaria kuvaavaan kartta-aineistoon. Karttoihin kohde ilmestyy 1800-luvun kuluessa kuten muutkin yksityiskohdat kirkon läheisyydessä.

Muurin korkeammasta itäisestä pinnasta oli vuosien kuluessa irronnut kahdesta kohdin laajempi kivimuurin osa ja rakenteen ydinosa oli näkyvissä ja rapautumassa. Lisäksi muuri on lännen puolelta melko matala ja siksi sen päälle kiipeäminen on ollut vaivatonta. Etelässä muuri madaltuu osaksi ympäröivää maan pintaa ja rakenne häviää kalliotasanteelle.

Osa muurista sortuneista kivistä oli vielä maastossa muurin itäpuolella ja näitä kiviä käytettiin myös korjaustyössä. Naantalin museolta tiedusteltiin muuria esittäviä kuvia, mutta yhtään korjaustyöhön sopivaa ei onnistuttu löytämään.

Muurin länsipuolella oli keskikokoinen lehtipuu, joka poistettiin korjauksen edellä ja itäpuolella olevat suuremmat pensaikat suojattiin Naantalin kaupungin toimesta. Muurin läheisyydessä olleet ruusupensaat suojattiin työmaalla ja muurin eteläosassa ollut matalan pensaskasvillisuus poistettiin dos. Terttu Lempiäisen tarkistuksen jälkeen.

Alueen maaston pinta suojattiin eikä maan pintaan kajottu työmaan aikana. Muuraustyön jäljet sivottiin pois alueelta kohteen valmistuttua. Myös muurin korjaustyö rajoittuu muurin maanpäällisiin osiin.

Korjaustyö tehtiin kalkkisementtilaastilla 70/30 niin että vanhat saumat puhdistettiin ja maa-aineis poistettiin jonka jälkeen muuri kiilattiin ja saumattiin niin että kivien välit jäivät avoimiksi kuten ympäröivät muurit. Saumausta ei siis tuotu pintaan saakka ja näkyväksi vaan muuri säilytti osin kylmäladotun muotonsa. Sortuma-alueille valittiin kohteesta paikkaan sopivat kivet ja ne asetettiin osaksi muurirakennetta samaa kivilimitystä seuraten.

Muurin päällisosa toteutettiin niin että irtonaiset pintakivet poistettiin, tehtiin 50/50 laastista ulkopintoja kohden kaartuva laasti- ja kivipinta, jonka päälle palautettiin pinnan kivet. Pinta jätettiin ilman piimäkäsittelyä ja sen annettiin kerätä humusta ja sammaloitua omaan tahtiin.

Arkeologiset havainnot

Muurirakenteen länsipuolella rakenteen saumat olivat kapeat ja sieltä voitiin vain paikoin todeta isompien kivien kiinnittyneen taustaosan täyttörakenteeseen vaalealla kalkkilaastilla. Sama muuraustekniikka, jossa luonnonkivet ulottuvat muurin sisään ja ovat kiinni kalkkilaastilla, todettiin useista kohdista itäseinää. Itäseinässä avautuneiden saumojen välistä rakenteen toteaminen oli helpompaa. Kivien limitys kerroksiin oli myös tyypillinen piirre rakenteelle. Kalkkilaastilliseen osaan ei korjaustyössä koskettu vaan muuri puhdistettiin sitä myöten.

Kivimateriaalissa ei todettu vanhemmissa kivissä esim. porausreikien merkkejä. Tiiltä muurissa oli paikoin sekoiteaineksen joukossa ja täytteessä, mutta kokonaisuutena rakenne ei ollut tiilinen.

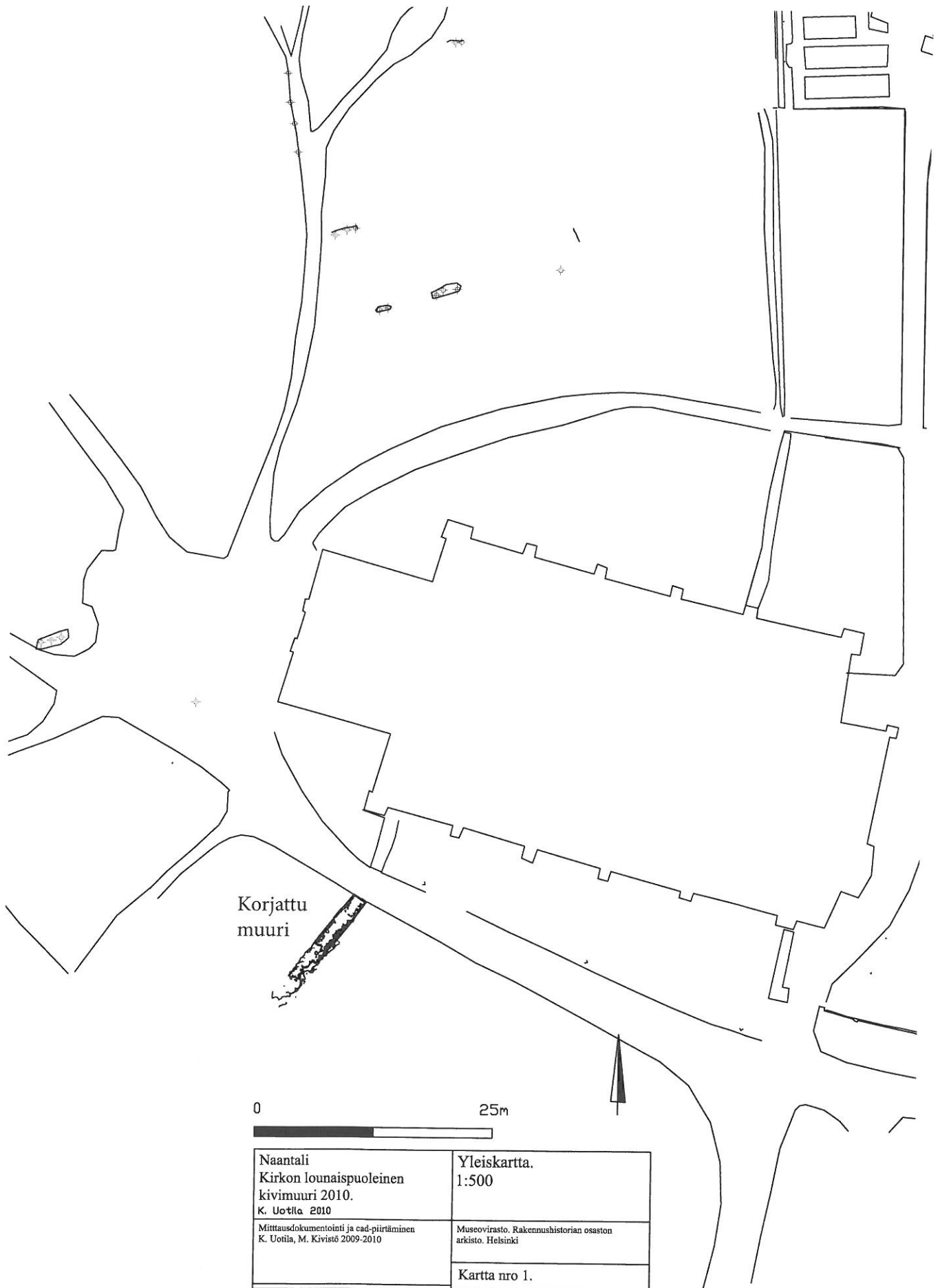
Rakennusarkeologisenä havaintona voi pitää sitä, että muurin suuret luonnonkivet limittyvät selvästi kalkkilaastilliseen muurin ytimeen ja seinärakennetta voi pitää ainakin 1800-luvulla rakennettuna, hyvin todennäköisesti jo varhaisempana. Selvää viitettä muurin keskiaikaisuudesta ei saatu.

Muurirakenteen joukossa ollut maa-aines kaivettiin arkeologisesti lastoilla ja tarpeen mukaan 8 mm kuivaseulalla seulottiin, mutta mitään 1900-luvun modernia esineistöä vanhempaa ei tullut esiin.

Kaarinassa 1.3.2011.

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

Korjattu
muuri

0 25m

Naantali Kirkon lounaispuoleinen kivimuuuri 2010. K. Uotila 2010	Yleiskartta. 1:500
Mittausdokumentointi ja cad-piirtäminen K. Uotila, M. Kivistö 2009-2010	Museovirasto, Rakennushistorian osaston arkisto, Helsinki
	Kartta nro 1.

Kuva 1. Muurirakenne vuonna 2009

Kuva 2. Muurirakenteen itäinen osa v. 2009

Kuva 3. Muurirakenteen kaakkoinen matala osa

Kuva 4. Muurirakenteen länsipuoli v. 2010

Kuva 5. Muurirakenteen itäpuolen korjaus v. 2010

Kuva 6. Muurirakenteen itäpuolen korjaus v. 2010

Kuva 7. Muurirakenteen itäpuolen korjaus v. 2010

Kuva 8. Muurirakenteen matalan eteläosan korjaus v 2010

Kuva 9. Muurirakenteen itäpuolen muurin ydinosan rakenne v. 2010

Kuva 10. Muurirakenteen eteläosa päältä nähtynä v. 2010

Kuva 11. Muurirakenteen eteläosa päältä nähtynä valmiina 2010

Kuva 12. Muurirakenteen itäpuolen eteläosa valmiina vuonna 2010.
Kuva 13. Muurirakenteen itäosa valmiina vuonna 2010.

Kuva 14. Muurirakenteen itäpuoli valmiina vuonna 2010.

Kuva 15. Muurirakenteen länsipuoli valmiina vuonna 2010.

